

KAZAK GELENEKSEL KADIN GİYSİLERİNİN ÇAĞDAŞ KADIN GİYSİ TASARIMLARINDA KULLANILMASI

Pınar Göklüberk ÖZLÜ¹, Sayara YERGESHOVA²

ÖZET

Bir milleti diğer milletlerden ayıran en önemli unsur geleneksel giysiler olduğundan Kazaklar maddi kültürlerinin göstergesi olan giysilerine önem vermişlerdir. Bu çalışmada, farklı ve özgün giyim unsurlarına sahip Kazak geleneksel kadın giysilerin model, kumaş, renk, desen, malzeme ve süsleme özelliklerinin tespit edilerek; gelecek kuşaklara aktarılması, Kazak kadın giyiminde yer alan unsurlardan esinlenerek çağdaş kadın giysi tasarımlarının yapılması amaçlanmıştır. Bu amaçla Kazak geleneksel kadın giysilerinden esinlenilerek giysi tasarımı unsur ve ilkeler doğrultusunda abiye kadın giysi tasarımları yapılmıştır. Çalışma kapsamında geleneksel giyim model ve süsleme unsurlarını ön plana çıkaran 30 farklı modelde giysi çalışma çizimi yapılmıştır. Çalışmanın modele karar verme aşamasında çalışma çizimlerinden seçilen 3 giysi modeli için yapılan alternatif çizimler ile modeller geliştirilmiştir. Üretim için karar verilen 1 modelin model analiz formu ile ayrıntıları tanımlanarak çalışmada sunulmuştur. Kazak kadın giysilerinin çağdaş giysi tasarımlarında esin kaynağı olarak kullanılması amacına yönelik olarak yapılan değerlendirilme sonucunda; süsleme unsurlarının ve model özelliklerinin yeni tasarımlara uygulayabileceği sonucuna varılmıştır. Çalışmada sunulan örnek tasarım süreci uygulamasının moda tasarımı eğitimi alan kişilere veya moda sektöründe çalışan profesyonel tasarımcılara özgün giysi tasarlamada yol gösterici olacağı ve katkı sağlayabileceği düşünülmüştür. Ayrıca, çalışmanın Kazak geleneksel kadın giyim unsurlarının tanıtılması ve yaşatılması açısından da önemli olduğu düşünülmektedir. Geleneksel giyimlerden çağdaş tasarımlar ve moda sektörü açısından yapılabilecek öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: geleneksel, giyim, kazak, kültür, tasarım

USE OF TRADITIONAL KAZAKH WOMEN'S CLOTHING IN DESIGN OF CONTEMPORARY WOMEN'S CLOTHING

ABSTRACT

Considering that the most important factor that distinguishes a nation from others is clothing, Cossacks attached great importance to clothing as a part of their material culture. This study aims to identify models, fabrics, patterns, colors, materials and ornaments in traditional Cossack women clothes in order to transfer this information to future generations and design modern women clothes inspired by traditional Cossack women clothes. To this end, we designed evening gowns using clothing design principles and elements and by taking inspiration from traditional Cossack women's clothing. In this study, 30 different gown sketches were drawn that all emphasizing traditional models and ornaments. Sketches were developed based on alternative versions of 3 models developed during model selection phase of the study. We elaborated the model selected for production using model analysis form and presented this form in this study. We evaluated whether Cossack women clothes can be used as an inspiration for modern designs and concluded that model features can be used in new designs. We believe that the sample design process presented in this study can guide fashion students and professionals in designing original dresses. We also believe that this study is important for publicizing traditional Cossack women clothes. Here, traditional clothes were used for creating alternatives for modern designs and fashion sector.

Keywords: traditional, clothing, cossack, culture, design

¹Doçent, Gazi Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, pinarozlu@gmail.com

²Yüksek lisans öğrencisi, Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, ergeshovasayora@gmail.com

1. GİRİŞ

Kültür; insanın bir toplumun üyesi olarak edindiği bilgi, inanç, sanat, ahlak, gelenek ve göreneklerle her türlü beceri ve alışkanlıklarını içeren karmaşık bir bütündür'. (Turan, 2005:16). Kültürün karmaşık ve gelişken olması geleneksel giyim tarzına da yansımış hiyerarşik yapı, ekonomik durum, toplumsal statü, meslekler ve uğraşı alanları giyim tarzını belirleyen birer etken olmuştur (Aydın, 2002: 28). Tarih içinde giyim kültürü incelendiğinde, her toplumun yaşayış biçimleri ve şartlarının etkisiyle birbirinden farklı özellikler gösterdikleri ve bunun sonucunda da geleneksel giysilerin ortaya çıktığı anlaşılmaktadır (Özüs, Erden, Tufan, 2014: 636).

Kazak toplumunun özelliklerini, yaşam biçimini yansıtan geleneksel Kazak giysileri, geçmişten günümüze gelen en güzel miraslarımızdandır. Bu giysiler incelendiğinde, geçmişin sanat anlayışını, yaşam tarzını görmek mümkündür. Giysiler ayrıca, Kazak insanın zevkini, inceliğini, ortaya koyan bir belge niteliğindedir. Kazak geleneksel kadın giysileri; giysi çeşidine, kullanım şekline, sosyal durumuna, yaş kategorilerine göre ayrılarak; iç giyim, dış giyim, mevsimlik giyim, gündelik giyim ve özel giyim şeklinde farklılık göstermektedir.

İç Giyimler	Dış Giyimler	
Üst Beden İş köylek (İç göynek) Köylek (Elbise) Alt Beden Dambal (Şalvar)	Yazlık Üst Beden Qamzol (Yelek) Şapan(Cüppe) Şekpen Alt Beden Şalbar (Pantolon) Beldemşe (Etek)	Kışlık Üst Beden Küpi Kırmızı ton (Kırmızı cüppe) Işık
Başlıklar		
Gündelik Baş Giyim	Özel Baş Giyim	
Taqiya, Börk, Qarqara	Saukele, Qasaba, Kıymesek, Şılauş	

Tablo 1. Kazak Kadın Giysi Türlerinin ve Aksesuarlarının Sınıflandırılması (Takişeva, Asanova, 2011: 155)

Kazak geleneksel kadın giyimi genellikle bol kesimli, uzunluğu topuğa kadar gelen, insan vücudun tamamını kapatma özelliği taşımaktadır. Kazakların en önemli giysi türleri arasında yer alan köylek, qamzol ve taqiya model, kumaş, renk, malzeme ve süsleme özellikleri açısından değerlendirildiğinde ise mevsim ve kullanım amacına göre farklılıkları ortaya çıkmaktadır.

• Kazak Geleneksel Kadın Giyimleri

Köylek, Kazak kadın giyiminin en eski ve en önemli, vazgeçilmez iç giyim türüdür (Resim 1).

Resim 1. Kadın köyleği
(Kazakistan Devlet Müzesinde, 25430 numaralı giysi)

Model özellikleri açısından değerlendirildiğinde dik yakalı, eteği kloş biçimli, kol uzunluğu dirseğe kadar, bol kesimli veya bol verev kesim özelliklerindedir. Ayrıca köyleklerin giyen kişinin yaşına göre modelin farklılaştığı da anlaşılmaktadır. Genç kız köyleği beli dar kesimli ve etek boyu nispeten kısa olmasına rağmen, kadın köyleği bol kesimli, giysinin boy uzunluğu topuğa kadar gelmektedir. Özel günlerde ve gündelik giyilen köylek kullanım yerine göre, kumaş özellikleri açısından değişiklik göstermektedir. Özel günlerde giyilen Köylek'te kadife, ipek, yarı ipek, saten ve simli kumaşlar; gündelik Köylek'te ise pamuk, bez, çuha, basma kumaşlar kullanılmıştır. Köylekler renk özelliği açısından değerlendirildiğinde, giyen kişinin yaşına göre farklılık göstererek mavi rengin yaşlılar tarafından giyildiği, kırmızı rengin ise gençler tarafından giyildiği anlaşılmaktadır. Süsleme özelliği açısından yaş özelliklerine ve kullanım şekline göre değişiklik gösterse de, özel günlerde ve gündelik giyilen genç kız köylekler arasında süsleme açısından farklılık görülmektedir. Genç kız köyleğinin eteği ve kol ağzı iki veya üç sıra fırfırdan yapılmış veya uc kısmı volanla süslenmiştir. Kadın köyleği ise düz ve sade olarak kullanılmaktadır. Özel günlerde giyilen genç kız köyleğinin yaka çevresi, kol ağzı ve etek ucu canlı renk kumaş üzerine işlemler ve nakışlarla süslenirken, kadın köyleği daha sade olup, ancak varlıklı kadının etek ucu altın renkli ipliklerde yapılan işlemlerle süslenmektedir. Köyleklerde malzeme olarak genellikle nakış iplikleri, düğme, şerit, bant ve saçak; kullanıldığı malzemelerin renklerinde ise, altın, gümüş, sarı ve yeşil gibi canlı renklere rastlanmaktadır (Zaharova, Hodjaeva, 1964: 83-84).

Qamzol, köylek üzerinden giyilen ve yeleğe benzeyen dış giyim türüdür (Resim 2).

Resim 2. Kadının gündelik qamzolu (Takişeva, Asanova, 2011: 151)

Resim 2. Kadının gündelik qamzolu (Takişeva, Asanova, 2011: 151)

Qamzol gündelik ve özel gün giysisi olmak üzere ikiye ayrılarak, gündelik qamzol pamuklu kumaşlardan; özel günlerde giyilen qamzol ise kadife, ipek, saten ve simli kumaşlardan dikilmektedir. Qamzol model özellikleri açısından değerlendirildiğinde, yakasız, önden açık, eteği evaze kesimli, kolsuz veya kısa kollu model özellikleriyle giysinin boyu diz altında veya topuğa kadar gelmektedir. Qamzolun renk özellikleri kullanan kişinin yaşına göre değişmektedir. Genç kızlar çizgile açık renkli qamzol, kadınların ise mavi, sarı ve yeşil renklerde qamzol giymektedirler. Qamzolun ön açıklığı, yaka çevresi ve kol ağzı işleme ve nakışlarla süslenmektedir. Malzeme olarak, altın ve renkli, kalın şerit, iplik, toka, taş ve aplikeler kullanılmaktadır (Alinova, M., Alinova, G., Kabdyrova, 2008: 43).

Beldemşe, köyleğin üzerinden giyilen önden açık bir etek türüdür (Resim 3).

Resim 3. Kadın beldemşesi (Hinayat, Sujikova, 2011:190)

Beldemşe, gündelik giysi veya özel günlerde giyilen giysi olarak kullanılmaktadır. Özel günlerde giyilen beldemşenin kenar ve ön açıklığı samur kürkü ile yapılırken, gündelik beldemşe ise sade olarak dikilmektedir. Beldemşe kumaşları mevsim özelliklerine göre kışlık ve yazlık olarak ayrılarak, kışlık kalın kumaşlardan, yün ve pamuk ile astarlanırken, yazlık ise ince kumaşlardan astarsız olarak kullanılmaktadır. Özel günlerde giyilen beldemşe yarı ipek, ipek, parlak kadife kumaşlardan ve deriden yapılırken, gündelik beldemşenin ise çuha kumaştan yapıldığına da rastlanmaktadır. Beldemşenin modeli iç kısma katlanmış ve kuşak ile üst üste kapana açık ve evaze görünümlüdür. Beldemşenin uzunluğunun köyleğin etek üstüne veya topuğa kadar gelmektedir. Kuşak karton ile astarlanıp, gaze dikişleriyle dikilmesi sebebiyle serttir. Beldemşenin renklerinin giyen kişinin yaş özelliklerine göre değişerek, orta yaştaki kadınların canlı renkler, yaşlı kadınların siyah renkler giydiği görülmektedir. Giysinin süsleme özellikleri kullanım yerine göre, özel günlerde giyilenlerde plaka, gümüş para ve renkli iplikler nakış işlenirken, gündelik beldemşenin daha sade olduğu ve önden toka ile iliklendiği görülmektedir (Zaharova, Hodjaeva, 1964: 98).

Taqiya, Kazak genç kızların vazgeçilmez yazlık bir başlık türüdür (Resim 4).

Resim 4. Genç kız taqiyası

(Kazakistan Devlet Müzesinde, 8044 nolu başlıktır)

Taqiya genç kızların evleninceye kadar giydiği başlıktır ve genellikle çuha, ipek ve kadife kumaşlardan yapılmaktadır. Başlığın alt kısmı için düz kumaştan kesilen dikdörtgen parça ile üst kısmı için üç veya dört ayrı üçgen parçanın birleştirilerek dikilmiştir. Gri, kırmızı ve yeşil renkler kullanılan taqiya işleme, değerli taş ve puhu tüyü ile süslenmektedir (Abılqapqızı, 2011: 303).

Küpı, Kazakların çok eski zamanlardan beri giydikleri giysilerden biri olup, koyun veya devenin ilkbahardaki kalın, birbirine karışmış yününden yapılmış kışlık dış giysidir (Resim 5).

Күпі - шуба женская. Начало XX в.

Resim 5. Kadın küpısı

(A. Galimbayeva, "Kazakh National Suit" albümünden, 1958)

Küpı kadife, çuha ve kalın kumaşlardan yapılp, gündelik olarak giyilmektedir. Model özellikleri açısından dik yakalı, koltuk altından aşağı genişleyen evaze kesimlidir. Uzun ve bol kollu, ön açıklığı soldan sağa kapanan, uzunluğu diz altında olan modellerin yanı sıra yanları düz kesimli inen uzunluğu topuğa kadar gelen modellere de rastlanmaktadır. Renk özellikleri giyen kişinin yaşına göre farklılık göstermektedir. Genç kızlar açık renklerden, kadınlar koyu renklerden küpıler giymektedir. Süsleme özellikleri ise sosyal statüye göre değişerek, varlıklı kadın küpısının, deve yününden yapıldığı, yaka çevresine kunduz kürkü tutturulduğu ve saçaklarla süslendiği görülmektedir (Takişeva, Asanova, 2011: 160).

1.1. Giysi Tasarım Süreci

Giysi tasarım süreci araştırma ile başlar ve tasarım için kumaş, aksesuar, düğme gibi uygulamaya yönelik, somut malzemeler veya konsept ya da tema oluşturmaya yardım eden görsel esinlemeler toplanır. Bir sonraki aşamada trendler tespit edilir ve elde edilen kaynaklardan veya sonuçlardan renk ve hikaye panosu hazırlanır. Renk panosu; tasarımların dizilerini göstermek için hazırlanır ve panoya yansıtılabilmek için iplik, yün, boncuk, düğme vb gibi materyaller kullanılır. Hikaye panosu ise; renk, kumaş, süsleme ve yardımcı malzemelere sınırlama getiren modelin özgeçmişini sergileyebilir. Hikaye ve renk panosu doğrultusunda gerçek oranlarına uygun silüet üzerinde çalışma çizimleri yapılır. Çalışma çizimlerinde ortaya çıkan modeller tasarım unsur ve ilkeleri (silüet, çizgi, doku, renk, uyum, denge, ritim, vurgu ve bütünlük) açısından değerlendirilerek ilk çalışma çizimleri arasından seçim yapılarak modelde geliştirilmesi gereken hususlar tespit edilir. Bu aşamada yapılan çizimler giysi tasarımı çalışma çizimlerine alternatif olma amacı taşır. Alternatif model oluşturma çizimlerinde giysinın model, kumaş, renk, süsleme ve malzeme özellikleri de geliştirildiğinden nihai modele karar vermek konusunda yardımcı olan bir süreçtir. Karar verilen modelin özelliğini ayrıntılı bir şekilde açıklamak amacıyla model analiz formu hazırlanır.

2. ÇALIŞMANIN AMAÇ VE ÖNEMİ

Bu çalışmada, giysi tasarımlarında esin kaynağı olarak geleneksel giysilerin kullanımı ile tasarım süreci uygulamalarını gerçekleştirmek amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda seçilen Kazak geleneksel kadın giyim örnekleri ile çağdaş kadın giyim tasarım sürecinde model tasarlama süreci gerçekleştirilmiştir.

Milli kültürün ve milli kimliğin bir parçası olan geleneksel giysilerin yaşatılması büyük önem taşımaktadır. Ancak bu giyimleri yaşatmak için günlük hayatta bu giysilere daha fazla yer vererek "olduğu gibi" kullanmak günümüz şartlarında çeşitli nedenlerle mümkün olamamaktadır. Geleneksel giysilerin kumaş, model, renk, süsleme ve malzeme özelliklerinden esinlenerek, ancak özgün ve çağdaş giysi tasarımları bu kültürü korumak ve yaşatmak ile giysi kültürünü korumak, giysileri tanıtmak ve yaşatmak mümkün olabilmektedir. Dolayısıyla bu çalışma, Kazak geleneksel kadın giyim özelliklerini ortaya koyma ve giysi tasarım sürecinde geleneksel giyimi esin kaynağı olarak kullanma durumunu örneklendirme açısından önem taşımaktadır.

3. YÖNTEM

Tasarım sürecinde, Kazak geleneksel kadın giyim öğelerinin esin kaynağı olarak kullanılması ile giysi tasarım sürecinin uygulamalarının örneklendirilmesini amaçlayan bu çalışmada; betimsel yöntem kullanılmıştır. Betimsel yöntem ilgilenilen ve araştırılmak istenen problemin mevcut varolan durumunu ortaya koymaya yöneliktir. Dolayısıyla tasarımlarda esin kaynağı olarak kullanılan Kazak geleneksel kadın giyimi özelliklerini belirlemek amacıyla verilerinin elde edilmesinde Kazakistan Devlet Müzesinden temin edilen fotoğraflar taranarak, doküman incelemesi yapılmıştır. Araştırma kapsamında yer alan giysi örnekleri doküman incelemesi teknikleri ile sistematik olarak incelenip, elde edilen bilgileri düzenlemek amacıyla giysi analiz formu kullanılmıştır. Giysilerde kullanılan kumaş, model, renk, süsleme ve malzeme özellikleri ile ilgili bilgilerin yer aldığı giysi analiz formu doğrultusunda köylek, qamzol ve taqiya ayrıntılı olarak analiz edilmiştir.

Kazak geleneksel kadın giyim unsurlarının model, kumaş, renk, motif, malzeme ve süsleme özelliklerinden esinlenilerek 30 giysi model çalışma çizimleri yapılmıştır. Tasarımlar sulu boya tekniği ile ve farklı kalemlerle zenginleştirilmiştir. Temayı en iyi yansıtan 3 tasarım seçilerek, altı farklı alternatif giysi çizimi ile tasarımda model geliştirme aşaması gerçekleştirilmiştir. Son olarak ise geliştirilen modeller arasından üretilecek 1 modele karar verilmiştir. Modele karar verilirken giysinin giyilecek yere uygunluğu, ekonomikliği, fonksiyonelliği, kullanılabilirliği, silüet, çizgi, renk, doku, uyum, denge, bütünlük, ritim ve vurgu özellikleri dikkate alınarak seçilmiştir. Kazak geleneksel kadın giysilerinin iki parçalı olmasından yola çıkılarak (köylek, qamzol) giysi iki parçalı (elbise ve yelek) ve aksesuar olarak (taqiya) başlık tasarlanmıştır. Karar verilen model için üretime hazırlık iş ve işlemleri gerçekleştirilmiştir.

4. BULGULAR

4.1. Kazak Geleneksel Kadın Giyim Özellikleri

Bu bölümde çalışmanın ilk alt amaç doğrultusunda incelenen Kazak geleneksel kadın giyimine ilişkin elde edilen bulgulara yer verilerek, esin kaynağı olarak belirlenen köylek, qamzol ve taqiya için giysi analiz formu hazırlanmıştır. Giysi analiz formunda giysinin envanter numarası, nereden temin edildiği, model, kumaş, renk, süsleme ve malzeme özellikleri yer almıştır.

Form: 1a. Giysi Analiz Formu Giysi Adı: Köylek

Fotoğraf 1. Köylek Ön Görünüm

İlgili Koleksiyon: 2066 numaralı, Kazakistan Devlet Müzesine ait giysi.
Model Özellikleri: Verev kesimli, göğüs altından dikişli sıfır yakalı köylektir. Kol oyuntusu geniş biçimli olup, kol verev kesimlidir.
Kumaş Özellikleri: Şifon.
Renk: Beyaz.
Süsleme Yöntem ve Tekniği: Kol ağzı ve etek ucu iki sıra firfırlarla süslenip, etek ucundan pullar birbirine sık aralıkla yapıştırılmışken, yukarıya doğru pul sıklığı azaltılmıştır.
Kullanılan Malzemeler: Kumaş, iplik, düğme, pul.

Form: 1b. Giysi Analiz Formu Giysi Adı: Qamzol

Fotoğraf 2. Qamzol Ön Ve Arka Görünüm

İlgili Koleksiyon: 101 numaralı, Kazakistan Devlet Müzesine ait giysi.
Model Özellikleri: Yakasız, derin kolları, göğüs altından aşağı genişleyen, kloş biçimli bir yelektir.
Kumaş Özellikleri: kadife,
Renk: Kahve, sarıdır.
Süsleme Yöntem ve Tekniği: Stiliz edilmiş hayvansal motif ile qamzol'un ön yakasından etek ucuna kadar, arka tarafında uç kısmı da gümüş iplikle işlenmektedir.
Kullanılan Malzemeler: Kumaş, astar, kahve, ten renkli iplik, pul, işleme iplikleri.

Form: 1c. Giysi Analiz Formu Başlık Adı: Taqiya

Fotoğraf 3. Taqiya Ön Görünüm

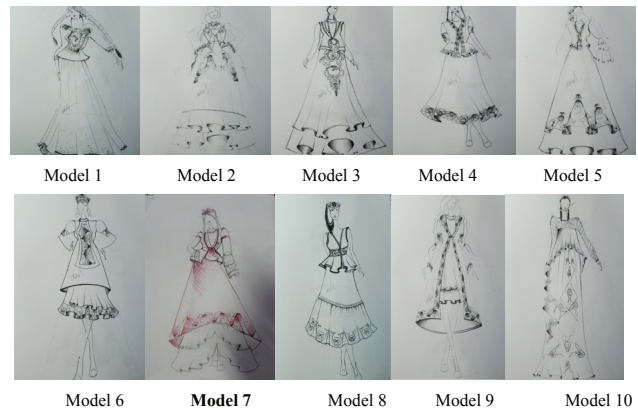
İlgili Koleksiyon: 25431 numaralı, Kazakistan Devlet Müzesine ait giysi.
Model Özellikleri: Taqiya'nın alt kısmı uzun dikdörtgen biçimli kesilip, iki ucu birleştirilmektedir. Üst kısmı daire şeklinde biçilip, alt parça ile birleştirilmektedir. Alt ve üst parçaları kartonla desteklenmektedir.
Kumaş Özellikleri: Kadife
Renk: Turuncu, yeşil ve sarı.
Süsleme Yöntem ve Tekniği: Süsleme amaçlı, farklı renk aynı kumaştan hayvansal motif uygulamp, aplike edilmiş ve boncuklar ile süslenmiştir.
Kullanılan Malzemeler: Kumaş, astar, turuncu, altın renkli iplik, boncuk ve karton.

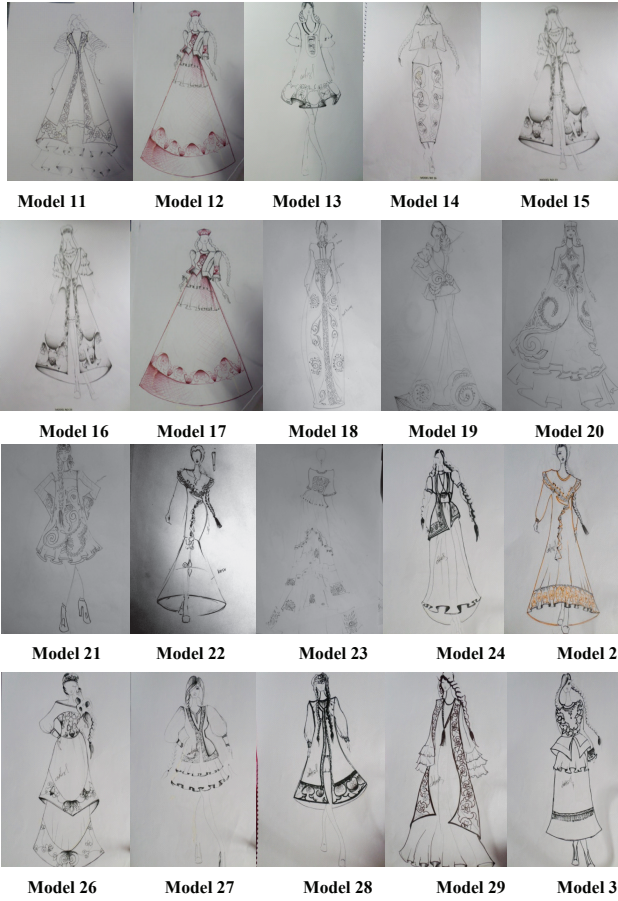
Resim 5. Kadın küpüsü

(A. Galimbayeva, "Kazakh National Suit" albümünden, 1958)

4.2. Çağdaş Kadın Giysi Tasarımları

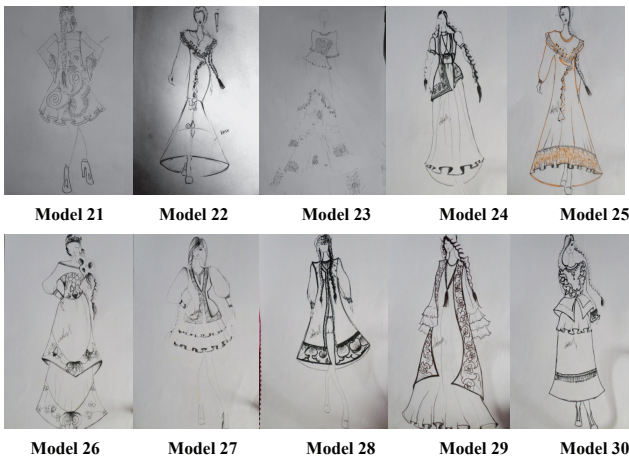
Çalışma çizimlerinde Kazak geleneksel kadın giysi örneklerinin incelenmesiyle belirlenen model ve süsleme özellikler doğrultusunda özgün giysi tasarımı çalışmasında ön çalışma olarak 30 kadın abiye giyimi tasarlanmıştır. Tasarlanan bu giysilerin çalışmasında ön çalışma olarak süsleme teknikleri ve motifleri, geleneksel giyimlerin süsleme unsurlarının modernizasyonu yoluyla oluşturulmuştur.

Resim 4.2. 30 adet özgün tasarımdan oluşan kadın abiye giyim tasarımları

Model geliştirme: Alternatif çizimde; çalışma çizimlerinden kumaş, renk, süsleme ve malzeme özelliklerinden yola çıkarak öğeler seçip, tasarım unsurlarını vurgulayarak yeniden düzenleyip değerlendirmek için model geliştirmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışma çizimleri arasından alternatifler geliştirmek üzere 7, 11,12 modeller seçilip, elbisenin etek ve yelek boyu, genişliği, yakası, kol formu ve süsleme unsurlarında değişiklikler yapılarak alternatifler sunulmuş ve nihai çalışacak modele karar verilmiştir.

Resim 4.3. 7, 11, 12 numaralı modellerden alternatif çizimler ile geliştirilen modeller

Üretilecek Modele Karar Verme: Yapılan tüm çalışma çizimleri sonucunda en iyi sonucu model, kumaş, süsleme özellikleri bakımından, Kazak geleneksel kadın giyimini yansıtan abiye kadın giyimine daha uygun ve üretilebilir olması açısından 4. modelin vereceği düşünüldüğünden üretilmek üzere seçilip, model analiz formu hazırlanmıştır.

Çizelge 4.1. Model Analiz Formu

ÜRÜN: Elbise ve Yelek		SEZON: 2015 YAZ/SONBAHAR KOLEKSİYONU
TASARIMCI: SAYARA VERGESHOVA.		TARİH: 14.07.2015
GIYSİ TÜRÜ: ÖZEL GÜNLERDE GIYILEN GIYSİ VE BAŞLIKTIR		
Ön Arka		BIÇIM TANIMLAMA
		ELBİSE: Uzunluğu diz üstündedir. Çift kat volanla şifondan yapılmaktadır. Sıfır yakalı olup, belden kesikli ve ön, arkada pens mevcuttur. Kol, yerev kesimli, takma kol özelliğindedir. Alt kolun uzunluğu dirseğe kadar gelip, üst kolun uzunluğu dirseği
		YELEK: 'V' yakalı olup, bele oturan ve aşağı doğru genişletilmektedir. Yeleğin, arkası pensli, belden kesiklidir. Yeleğin yaka çevresi, ön kenarı ve etek ucu 'it kuyruk' isimli motif ile keçe oyma tekniği kullanılarak oyulmuştur.
		BAŞLIK: Geleneksel modelde biçilip, başlığın sadece üst parçası uygulanmıştır. Süs amaçlı, başlığa uygulanan motifler oyulmuştur.
		Model çizimlerinde: Volan ve motifler etkili olan unsurlardır.
		KULLANILAN MALZEME
		Eldede edilen şifon 2 m, duvak tüllü 1.50cm ve keçe 1.65cm miktarındadır. Modelde ise kullanılan kumaş miktarı şifonda; 1.65cm*2.10 cm, duvak tüllünde 48* 68 cm'dir. Keçe miktarı; 1.65*72 cm'dir. Bir adet düğme, kırmızı ve mavimsi yeşil iplikler.
DETAYLI ÇİZİMLER		
KALIP LİSTESİ		
ELBİSE: Ön beden: 1 adet, Arka beden: 1 adet, Etek: 1 adet, Kol: 4 adet, Volan parçası: 2adet, Yerev biye parçası: 1 adet.		
YELEK: Ön beden: 2 adet, Arka beden: 2 adet, Sağ alt parça: 1 adet, Sol alt parça: 1 adet.		

Resim 4.2. 30 adet özgün tasarımdan oluşan kadın abiye giyim tasarımları

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ulusal kültürleri yoğun bir şekilde etkisi altına alarak yok eden küresel kültürün etkilerinin azaltılmasında geleneksel kültür öğelerinin kullanılması önemli bir husustur. Kazak kadın giysilerinin çağdaş giysi tasarımlarında esin kaynağı olarak kullanılması amacına yönelik olarak yapılan değerlendirilmede ise; süsleme unsurlarının ve model özelliklerinin yeni tasarımlara uygulayabileceği sonucuna varılmıştır. Toplum değerlerini korumak ancak kültür değerlerine sahip çıkmakla mümkün olur. Bu da kültür değerlerini ele alarak işlemek, ilgi çekici kılmak çeşitli çalışmalar yapmakla sağlanabilir. Kültür değerleri geniş kitlelere ulaştırmak ve önemini ortaya koymak gerektiği düşünülmektedir. Giysi tasarımında geleneksel giyim unsurlarının kullanılması tasarımcılara farklı bakış

açılırları ile esin kaynağı sağlayabileceği gibi tasarımlarda özgünlüğü de katkı getirebilmektedir. Çalışmanın sonucunda; Kazak geleneksel kadın giysilerinin model özellikleri açısından göğüs altına kadar vücudu saran, etek ucuna doğru genişleyen özellikler de olduğu görülmüştür. Kumaşlarda beyaz, kahve ve turuncu, astarda ise bej rengin kullanıldığı tespit edilmiştir. Kumaş cinsi olarak şifon ve kadife kullanıldığı, süsleme malzemesi olarak pul, gümüş, altın sim iplik, boncuk ve karton kullanıldığı görülmüştür. Qamzol ve taqiyada stilize edilmiş hayvansal ve geometrik motifler simli altın ve gümüş iplikle işlenip, süslenildiği saptanmıştır.

Çalışmada sunulan örnek tasarım süreci uygulamasının moda tasarımı eğitimi alan kişilere veya moda sektöründe çalışan profesyonel tasarımcılara özgün giysi tasarlamada yol gösterici olacağı ve katkı sağlayabileceği düşünülmüştür. Ayrıca, çalışmanın Kazak geleneksel kadın giyim unsurlarının tanıtılması ve yaşatılması açısından da önemli olduğu düşünülmektedir.

Geleneksel giyimlerden çağdaş tasarımlar ve moda sektörü açısından yapılabilecek öneriler;

- Kazakların zengin giyim kültürü Batı etkisinde gelişen moda sektörüne farklı bakış açıları kazandırabilir.
- Geleneksel giyimlerden esinlenilerek tasarlanan özgün çağdaş giysiler oluşturmak ve ulusal ve uluslararası platformlarda tanıtmak,
- Geleneksel giysilerin unsurlarından yola çıkılarak farklı, özel gün, günlük ve spor giysi tasarımları yapmak,
- Araştırmalar doğrultusunda incelenen geleneksel giysiler hem aslına uygun olarak hem de yeni tasarımlara dönüştürerek üretime geçirmek,
- Ülke tanıtımı açısından manevi değerlerimizi taşıyan geleneksel giysileri, saklanmakla yetinilmemeli, bu giysiler çoğaltılarak değerlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Abılqazı, E. (2011). Qazaq Ayelderining Ulttik Kıyım Keşekteri. Almata: Vestnik Kaznu, (4) , 134.
- Alinova, G., Alinova, M., Kabdyrova, L. (2008). İstoriya Kazahskogo Kostyuma. Pavlodar: (12) , 43.
- Aydın, Semiha, Gülşen, Erenler, Çakar. (1993). Çağdaş Giysi Tasarımında Öge ve Prensipler. 1. Türkiye Hazır Giyim ve Konfeksiyon Kongresi Bildirisi, İstanbul.

Ertürk, N., Erdoğan, D. (2012). Bir Moda Tasarımcısının Koleksiyon Hazırlama Süreci

Ve Simay Bülbül Örneği. Kırgızistan: Akademik Bakış Dergisi, 29, 4.

Ergalieva, J., Şakizadaulı, N. (2000). Kazak Kültürü. Almata: Al Farabi kitabevi, (2), 77.

Galimbayeva, A. (1958). "Kazakh National Suit" albümünden illüstrasyon.

Hinayat, B., Sujikova, A. (2011). Qazaq Halqining Ulttik Kıyımderi. Almata: Almatıkıtap Yayınevi, (17), 190.

Kazakistan Devlet Müzesine Ait 25430 Nolu Köylek.

Kazakistan Devlet Müzesine Ait 8044 Nolu Taqiya.

Kazakistan Devlet Müzesine Ait 2066 Nolu Köylek.

Kazakistan Devlet Müzesine Ait 101 Nolu Qamzol.

Kazakistan Devlet Müzesine Ait 25431 Nolu Taqiya.

Koca, E.ve Koç, F., (2009). Giysi Tasarımında Yaratıcılık. e- Journal of New World Sciences Academy: (4),1.

Özus, E., Erden,F., Tufan, M. (2014). Konya Geleneksel Kadın Kıyafetlerinden Günümüze Yansımalar. Konya: International Journal of Science Culture and Sport, (1), 636.

Takişeva, G., Asanova, S. (2011). Modellirovanie İ Hudojestvennoe Oformlenie Odejdi. Astana: Foliant Yayınevi, (2),155-168.

Zaharova, İ., Hodjaeva, R. (1964). 19-20. Gasırlarda Qazaq Ulttik Kıyımı. Almata: Nauka Yayınevi, (2),130.